

01. HORIZONTALNO ZAKONODAVSTVO

ZAKONODAVNI OKVIR

Period koji je obuhvaćen ovim izveštajem karakteriše manjak zakonodavne aktivnosti. Nadležni ograni su usvojili samo jedan od sedam planiranih akata koji se odnose na horizontalno zakonodavstvo¹. Direktiva o proceni uticaja na životnu sredinu (2011/92/EU63) je skoro u potpunosti transponovana, osim člana 7 (koji reguliše procenu uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu) i Aneksa I i II. Međutim, izmene i dopune Direktive napravljene 2014. (Direktiva 2014/52/EU) nisu transponovane i u NPAA² nema naznaka kada bi novi zakon mogao biti usvojen. U toku je početna faza izrade Zakona o izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu. Trenutno Ministarstvo za životnu sredinu uspostavlja radnu grupu za izradu zakona.

Očekuje se da se Direktiva 2003/35/EG o učešću javnosti u izradi određenih planova i programa od značaja za životnu sredinu u potpunosti transponuje kroz Zakon o izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, kao i putem izmena Zakona o vodama, do kraja ove godine. Iako je planirano da se Zakon o nacionalnoj infrastrukturi geoprostornih podataka usvoji tokom prvog kvartala 2017. godine, on još nije usvojen, što znači da Direktiva INSPIRE 2007/2/EC nije u potpunosti transponovana.

Direktiva o odgovornosti za životnu sredinu (Direktiva 2004/35/CE) i dalje je u početnoj fazi transponovanja. Delovi direktive preneti su kroz set od šest pravnih dokumenata, ali Zakon o odgovornosti za životnu sredinu još nije usvojen. Razvoj i prilagođavanje zakona i pratećih podzakonskih akata su planirani za period od 2016. do 2018. godine, što ostavlja prostora za neizvesnost da li će ovo biti blagovremeno završeno.

SPROVOĐENJE PROPISA

Nadležni organi, posebno lokalne samouprave, nisu napravile nikakav pomak u razvijanju kapaciteta za sprovođenje javnih rasprava i učešće zainteresovanih strana. Ovakvo ponašanje nadležnih organa je zabrinjavajuće ako uzmemo u obzir razmere neophodnih investicija u životnu sredinu.³

1 http://www.mei.gov.rs/upload/documents/nacionalna_dokumenta/npaa/NPAA_2016_revizija_srp.pdf

2 Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije

3 http://www.pregovarackagrupa27.gov.rs/?wpfb_dl=71

Nadzor i objavljivanje važnih informacija vezanih za zaštitu životne sredine još uvek je na nezavidnom nivou, što i praksa potvrđuje (slučajevi Nacionalnog plana za smanjenje emisija, kontrola kvaliteta vazduha⁴, investicioni planovi itd.). Postojeći kapaciteti za praćenje i kontrolu stanja životne sredine i implementaciju politike nisu dovoljni. Inspekcija, kao što je navedeno u izveštaju, ima veoma ograničene kapacitete.⁵

Uprkos očiglednim negativnim efektima projekata (eksploatacija šljunka⁶ i mini-hidroelektrane) za koje je sprovođenje postupka procene uticaja na životnu sredinu opciono, Ministarstvo nije zatražilo postupak procene uticaja na životnu sredinu za bilo koji od 14 projekata tog tipa u protekloj godini.⁷ Mogućnost sprovođenja procene kumulativnih efekata kod takvih projekata se retko koristi.

Kvalitet studija o proceni uticaja na životnu sredinu ostaje veoma nizak. Studijama uglavnom nedostaju kumulativni efekti, podaci o javnom zdravlju, analiza uticaja na javno zdravlje i podaci za teške metale, dok su podaci o biodiverzitetu nepotpuni, zastareli i uopšteni. Pored toga, treba izraditi alternativne scenarije, studije učiniti kompatibilnim sa dokumentima BREF iz 2016. godine, koji važe za planirane projekte, i povezati ih sa IPPC dozvolom.

Napredak je postignut sprovođenjem prakse nadležnog ministarstva da za svaki pisani komentar na studiju objavi odgovor – da li je prihvaćen, delimično prihvaćen ili nije prihvaćen, kao i obrazloženje zašto nije prihvaćen, u slučaju da nije.

Strateški dokumenti nisu u potpunosti dostupni javnosti. Ministarstvo zaštite životne sredine (bivše Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine) pripremi je nacrt verzije Nacionalnog plana za redukciju emisija i dostavilo ga Energetskoj zajednici u decembru 2015. godine. Ovaj dokument je postao dostupan javnosti tek u julu 2017. godine, po nalogu Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Dokument je u međuvremenu pretrpeo značajne promene u odnosu na prvi nacrt, ali naknadne verzije dokumenta nisu bile dostupne javnosti. Takođe, nije urađena ni Strateška procena uticaja na životnu sredinu (SEA).

Informacije o stanju životne sredine i dalje se selektivno objavljuju. Poverenik za informacije od javnog značaja⁸ i Zaštitnik građana⁹ reagovali su u slučaju požara na deponiji u Vinči u junu 2017. godine, i pozvali su sve institucije zadužene za javno zdravlje i praćene kvaliteta životne sredine grada Beograda i Republike Srbije da objave sve relevantne informacije o stanju životne sredine, metodologiju monitoringa i parametre koje su uzimali u obzir. Poverenik za informacije od javnog značaja reagovao je i u slučaju odlaganja potencijalno opasnog otpada iz „Železare Smederevo“ u selu u blizini

4 <http://www.sepa.gov.rs/download/VAZDUH2015.pdf>

5 http://www.ekologija.gov.rs/wp-content/uploads/izvestaji/Godisnji_izve%C5%A1taj_2016.pdf

6 <https://transformator.bos.rs/vesti/288/odrzano-okrugli-sto-odrzivo-upravljanje-vodama-i-sumama-u-zapadnoj-srbiji.html>

7 <http://www.ekologija.gov.rs/obavestjenja/>

8 <http://www.poverenik.rs/ysaopstenja-i-aktuelnosti/2609-blagovremeno-potpuno-i-objektivno-obavestavanje-javnosti-o-stanju-zivotne-sredine-nesporna-obaveza.html>

9 <http://www.ombudsman.rs/index.php/2011-12-25-10-17-15/2011-12-26-10-05-05/5328-gr-d-ni-i-u-pr-v-d-zn-u-d-li-usl-d-p-z-r-n-d-p-ni-i-vinc-d-shl-d-z-g-d-nj-v-zduh>

fabrike saopštenjem „da je neosporno pravo javnosti da zna sve informacije o životnoj sredini“.¹⁰

Članica Koalicije 27¹¹ nije dobila nikakav odgovor na zahtev za pristup informacijama od javnog značaja, koji su 11. septembra 2017. godine adresirali na „Elektroprivredu Srbije“. Pitanja se odnose na Plan upravljanja biodiverzitetom EPS-a za lokacije na planiranim rudnicima, plan za rešavanje problema migratornih vrsta na lokacijama na kojima se planiraju nove hidroelektrane i druga pitanja. Podsećamo da su ove obaveze uspostavljene u okviru obavezujućeg plana restrukturiranja, koji je razvijen u saradnji sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj.

Sudska praksa u oblasti životne sredine je još u fazi razvoja i pojavljuju se problemi u vezi sa sprovođenjem. Nasuprot javno iznetim tvrdnjama bivšeg ministra, Upravni sud u svom odgovoru na zahtev za pristup informacijama od javnog značaja, koji je primljen 5. avgusta ove godine, navodi da pred ovim Sudom nije pokrenut nijedan predmet po osnovu naknade za životnu sredinu.

Međutim, postignut je određeni napredak, jer je Zaštitnik građana Republike Srbije potpisao Deklaraciju o saradnji Zaštitnika građana u oblasti životne sredine i ljudskih prava sa srodnim institucijama iz šest zemalja regiona.¹²

---

¹⁰ <http://poverenik.org.rs/sr/saopstenja-i-aktuelnosti/2581-nesporno-je-pravo-javnosti-na-informacije-o-stanju-zivotne-sredine.html>

¹¹ Centar za ekologiju i održivi razvoj

¹² <http://www.ombudsman.rs/index.php/2011-12-25-10-17-15/2011-12-26-10-05-05/5449-u-ljublj-ni-sn-v-n-r-z-buds-n-u-bl-s-i-ziv-n-sr-din>